

ANALÝZA NEDOSTATKOV OVPLYVŇUJÚCICH RÝCHLOSŤ PROTIPOŽIARNEHO ZÁSAHU NA MESTSKÝCH SÍDLISKÁCH

Gašpercová Stanislava ¹⁾, Olšar Ladislav ²⁾

ABSTRAKT

Predkladaný príspevok rieši analýzu nedostatkov ovplyvňujúcich rýchlosť a účinnosť protipožiarneho zásahu na mestských sídliskách. Pre názornosť je uvedená aj výška sankcií, ktorými môžu byť právnické, podnikajúce fyzické alebo fyzické osoby pokutované v prípade dokázania ich protiprávneho konania.

Kľúčové slová:

nástupná plocha, prístupová komunikácia, požiarny hydrant, úniková cesta, požiarny uzáver.

ABSTRACT

The article addresses the analysis of gaps in the speed and effectiveness of fire-fighting action on urban neighborhoods. Illustration is given for the amount of penalties that may be legal, employed physical persons fined if found in their offense.

Keywords:

assembly area, access road, fire hydrant, escape route, fire closure.

ÚVOD

Pri zisťovaní skutočných podmienok na vykonanie protipožiarneho zásahu na viacerých mestských sídliskách v Slovenskej republike bolo zistených niekoľko, neustále sa opakujúcich nedostatkov. Pre našu potrebu je možné ich rozdeliť na nedostatky pozorované v:

- exteriéri,

¹ Stanislava Gašpercová, Ing., Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity, ul. 1. Mája 32, 010 26 Žilina, 00421 41 5136670, stanislava.gaspercova@fsi.uniza.sk

² Ladislav Olšar, doc. Ing. PhD., Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity, ul. 1. Mája 32, 010 26 Žilina, 00421 41 5136752, ladislav.olsar@fsi.uniza.sk

- interiéri.

Z každej oblasti sú v texte vybrané tie, ktoré sa v praxi najčastejšie vyskytujú.

1 NEDOSTATKY POZOROVANÉ V EXTERIÉRI

1.1 NEOZNAČENÉ A OBSADENÉ NÁSTUPNÉ PLOCHY PRE HASIČSKÚ TECHNIKU

Podľa [1], je nástupná plocha trvalo voľná plocha, ktorá slúži na nástup hasičských jednotiek a umiestnenie hasičskej techniky na vykonanie zásahu. Jedným zo základných predpokladov pre vykonanie rýchleho a účinného zásahu je teda zabezpečenie podmienky jej trvalej voľnosti. Avšak vzhľadom na nedostatok parkovacích miest najmä na veľkých sídliskách, občania parkujú všade kde nájdú voľné miesto. Medzi tieto voľné plochy, kde neoprávnene občania parkujú radíme aj nástupné plochy (a takisto aj prístupové komunikácie, ktorých problematike sa budeme venovať ďalej). Aby sme zabránili týmto problémom je nevyhnutné všetky nástupné plochy označiť značkou ZÁKAZ STÁTIA a kontrolovať jej dodržiavanie. Takto vyznačené nástupné plochy však sú skôr výnimkou ako pravidlom, väčšina z nich nie je označená vôbec.

Podľa [2], § 59 odsek 2 písmeno d), každá právnická alebo podnikajúca fyzická osoba, v ktorej správe sú objekty ku ktorým nástupné plochy patria sú povinné ich označiť a udržiavať trvalo voľné. V prípade nedodržania tohto ustanovenia im môže byť uložená pokuta až do výšky 16 596 eur. Výška pokút je pre fyzické osoby stanovená v [2], § 61 odsek 2 písmeno a) hovorí, že ak sa fyzická osoba dopustí priestupku na úseku ochrany pred požiarmi tým, že nedodržiava vyznačené zákazy a príkazy týkajúce sa ochrany pred požiarmi môže byť pokarhaná alebo jej bude uložená pokuta až do výšky 99 eur. To znamená, že každý kto odstaví svoj automobil na nástupných plochách, môže byť v prípade dokázania viny na základe tohto zákona pokarhaný alebo pokutovaný.

Medzi veľký problém patrí aj napohl'ad pekná výsadba stromov pozdĺž priečelí stavieb, ktoré časom nielen rastú do výšky ale aj do šírky. Tým bránia využitiu nástupných plôch pre rýchle vedenie hasebného zásahu z vonkajšej strany stavby. Stromy síce zasahujúci hasiči môžu vyrezať, avšak takto sa predlžuje čas, ktorý potrebujeme na vykonanie účinného protipožiarneho zásahu. Toto oneskorenie môže mať za následok ohrozenie zachraňovaných osôb účinkami požiaru alebo zvýšenie škôd spôsobených požiarom.

1.2 NEPREJAZDNÉ PRÍSTUPOVÉ KOMUNIKÁCIE

Prístupové komunikácie by mali mať podľa [1], minimálnu prejazdnú šírku 3,5 m. Pri príjazdových komunikáciách, ktoré zároveň slúžia na parkovanie automobilov sa do voľnej šírky tento odstavný pruh nezapočítava. Aj keď väčšina prístupových komunikácií podmienku minimálnej šírky spĺňa, pre nedostatok parkovacích miest na komunikácii, kde je povolené jednostranné parkovanie, sú automobily zaparkované

po oboch stranách. Tým sa prejazdnosť niektorých miest zníži pod prípustnú úroveň a ťažká hasičská technika okolo nich nemá možnosť prejsť.

Jednou z možných alternatív ako opätovne sprejzdniť komunikácie býva odtlačenie odstavených automobilov, čím sa vytvorí dostatočný priestor na prejazd hasičskej techniky. Toto sa však dá využiť len pri malom počte automobilov, pretože sa jedná o časovo náročné riešenie danej situácie.

Ďalšou možnosťou riešenia neprejazdnosti komunikácií býva diaľková doprava vody z miesta, kde je ešte možné sa s technikou dostať, až k miestu zásahu. Použitie týchto možností však problém s parkujúcimi automobilmi nerieši. Ak by sme ho chceli riešiť komplexne, je potrebné zvážiť možnosť vytvorenia záchytného parkoviska alebo poschodových garáží na odstránenie nedostatku parkovacích miest. Ak občania budú mať možnosť zaparkovať svoj automobil niekde inde, nebudú nútení porušovať predpisy a stáť na miestach vyhradených na iný účel.

Pre stanovenie výšky pokuty pre fyzické osoby sa aj v tomto prípade postupuje podľa [2] § 61 odsek 2 písmeno a), čo znamená, že aj v tomto prípade je možné majiteľov automobilov pokarhať alebo im uložiť pokutu do výšky 99 eur. Právnické a podnikajúce fyzické osoby, ktoré nezabezpečia prejazdnosť prístupových komunikácií sa takisto podľa [2], § 59 odsek 2 písmeno d), vystavujú pokute až do výšky 16 596 eur.

1.3 NEOZNAČENÉ A NEFUNKČNÉ POŽIARNE HYDRANTY

Požiarne hydranty delíme na nadzemné a podzemné. Z hľadiska nadzemných požiarnych hydrantov bývajú najväčšie problémy s ich nefunkčnosťou spôsobenou najmä zahrádzaním ventilov, ktoré sa následne dajú len veľmi ťažko otvoriť alebo sa nedajú otvoriť vôbec. Tu prichádza do úvahy len možnosť nájdenia ďalšieho funkčného hydrantu. S týmto problémom sa zasahujúci hasiči stretávajú dosť často. Preto sa na ich funkčnosť pre istotu nikdy nespoliehajú a potrebnú zásobu vody si dopravujú na miesto zásahu sami.

Pri podzemných požiarnych hydrantoch sa stretávame najmä s problematikou ich označenia, ktoré vo väčšine prípadov úplne absentuje, je zastaraná, nečitateľná alebo málo viditeľná. Z tohto dôvodu si ich občania nemusia všimnúť, čím sa môže stať že svoj automobil odstavia priamo nad ne alebo tesne vedľa nich. Častokrát môže byť pri oprave fasády aj úplne odstránená. V časovom strese, ktorý pri zásahu nastáva môže byť problematické takúto tabuľku nájsť, čím sa predlžuje čas, ktorý potrebujeme na zabezpečenie dodávky vody na hasenie požiarov. Toto spôsobuje veľké problémy najmä v zimnom období kedy môže byť miesto podzemného hydrantu skryté pod snehom. Taktiež môžu byť tieto hydranty pri oprave vozovky prekryté či už čiastočne alebo úplne asfaltom.

Fyzické osoby, ktoré odstavia svoj automobil tak, že zabránia použitiu podzemného hydrantu príslušníkmi HaZZ pri hasebnom zásahu, môžu byť podľa [2] § 61 odseku 3 písmena b), pokarhané alebo im môže byť uložená pokuta až do výšky 165 eur. Právnické alebo podnikajúce fyzické osoby, pod ktorých správou tieto nadzemné a podzemné požiarne hydranty spadajú majú podľa [2] §59 odsek 1 písmeno e), povinnosť udržiavať ich v akcieschopnom stave inak im môže byť udelená pokuta až do výšky 8 298 eur.

1.4 SLEPÉ ULICE

Mnohé z ulíc na mestských sídliskách sú vybudované ako neprejazdné. Toto riešenie je najmä z hľadiska zabezpečenia vhodných podmienok na vedenie protipožiarneho zásahu veľmi nevhodné. Pri samotnom zásahu alebo po jeho skončení môže vzniknúť problém s otáčaním sa hasičskej techniky veľkých rozmerov napr. požiarnych rebríkov a plošín. Aby sme nemuseli riešiť jej otáčanie, kedy by bolo veľmi problematické zabezpečiť dostatočný polomer otáčania, je výhodnejšie riešiť tento problém prejazdnými komunikáciami. Hasičské automobily sa takýmto spôsobom vyhnú nielen otáčaniu, ale takto môžeme zabrániť aj vzniku zápchy, ktorú môžu spôsobiť ďalšie automobily, ktoré čakajú na odjazd techniky postavenej na ceste a brániacej prejazdu iných automobilov. Takisto je možnosť príjazdu na miesto zásahu z dvoch smerov výhodnejšia z toho dôvodu, že týmto spôsobom môžeme znížiť riziko neprejazdnosti niektorej z komunikácií na polovicu. Pri viacerých cestách, ktoré sa navzájom krížia môžeme toto riziko znížiť ešte viac.

2 NEDOSTATKY POZOROVANÉ V INTERIÉRI

2.1 UZAMKNUTÉ VSTUPNÉ DVERE DO BYTOVÝCH DOMOV A ZATARASENÉ ÚNIKOVÉ CESTY

Veľmi častou chybou pozorovanou v interiéri bytových domov býva najmä uzamknutie vchodových dverí, ktoré zároveň slúžia aj ako únikový východ. Kvôli bezpečnej evakuácii a zabezpečeniu čo najrýchlejšieho protipožiarneho zásahu však musí byť každý takýto východ trvalo voľný. V prípade jeho uzamknutia a vzniku paniky pri požiari môžu byť unikajúce osoby ohrozené až do takej miery, že sa nedostanú cez tento východ včas z domu von. Naopak hasiči sa potrebujú dostať cez vstupné dvere do zásahových ciest a nimi ďalej až v mieste požiaru. Inak musia použiť na vstup do bytového domu vonkajšie zásahové cesty (ak sú vybudované) alebo výškovú techniku. Avšak pri oboch spôsoboch sa jedná o časové oneskorenie, ktoré môže mať pre osoby uzamknuté v stavbe fatálne následky.

Schodiská v bytových domoch slúžia nielen ako úniková cesta pre obyvateľov domu ale zároveň slúžia, v prípade znemožneného prístupu pre výškovú techniku, ako jediná zásahová cesta pre hasičov. Únikové a zásahové cesty bývajú zatarasené rôznymi skrinkami, poličkami, kvetmi či bicyklami odstavenými priamo v priestore schodísk a pod. Problém s priechodnosťou však nebýva len pri požiaroch ale napr. aj v prípade privolania rýchlej zdravotnej pomoci a potrebe odnosu chorého na nosidlách po schodoch až ku sanitke.

Okresné riaditeľstvo môže uložiť pokutu až do výšky 16 596 eur právnickej alebo podnikajúcej fyzickej osobe, ktorá podľa [2] §59 odsek 2 písmeno d) neoznačí a neudržiava trvalo voľné nielen únikové východy ale aj únikové a zásahové cesty.

2.2 ODSTRÁNENÉ ALEBO VYMENENÉ POŽIARNE UZÁVERY

Každý byt v bytovom dome je navrhnutý ako samostatný požiarny úsek. Z tohto hľadiska majú byť všetky vstupné dvere do bytov vyhotovené ako požiarne uzávery.

Väčšina majiteľov bytov však kvôli väčšej bezpečnosti a estetike tieto uzávery vymenila za bezpečnostné, čo v mnohých prípadoch neznamená že sú aj protipožiarne. Z hľadiska šírenia sa požiaru to znamená, že pri vzniku požiaru v niektorom zo spodných bytov by sa cez vchodové dvere širil dym schodiskom do ďalších bytov. Navyše keďže schodisko tvorí zároveň aj únikovú cestu, nemohli by byť obyvatelia domu evakuovaní po schodoch ale musela by sa zvoliť iná úniková možnosť ako napr. použitie výškovej alebo lezeckej techniky.

Druhým problémom pri požiarnych uzáveroch je ich úplné odstránenie čo pozorujeme najmä ak priestor schodiska je od zvyšku únikovej/zásahovej cesty oddelený požiarными uzávermi. Takéto oddelenie sa využíva pri únikových cestách kedy chodba vedúca na schodisko tvorí nechránenú únikovú cestu a samotný schodiskový priestor často spolu s evakuačnými výťahmi je vyhotovený ako chránená úniková cesta. Keďže tieto dvere bývajú často neestetické a pri príchode a odchode z domu ich musia obyvatelia domu neustále otvárať a zatvárať radšej ich úplne odstrániť. Sami sa takto vystavujú pri zadymení únikovej cesty nebezpečenstvu udusenía.

2.3 NEFUNKČNÉ NEZAVODNENÉ STÚPACIE POTRUBIA A HADICOVÉ ZARIADENIA

Hadicové zariadenia sa umiestňujú na rozvodoch vnútorných požiarных vodovodov ako ich koncové časti a slúžia na uskutočnenie hasiaceho zásahu osobami nachádzajúcimi sa v stavbe. Kvôli zabezpečeniu ich správnej funkcie je nutné docieľiť ich neustálu pohotovosť. Mnohokrát sa však stretávame s tým, že sú tieto zariadenia znefunkčnené napr. uzamknutím dvierok. Takéto riešenie je síce účinné proti vykradnutiu alebo inému poškodeniu vandalmi, avšak pri požiari je takto zabezpečené hadicové zariadenie úplne nepoužiteľné. Keďže hadicové zariadenia obsahujú súčasti, ktoré je možné využiť na rôzne iné účely, často bývajú terčom vykrádania. S týmto problémom súvisí zároveň aj nevhodné alebo neúplné vybavenie hadicových zariadení, pretože správcovia aby predišli sankciám pri kontrole použijú na ich doplnenie akékoľvek staré alebo vyradené vybavenie.

V bytových domoch s požiarnou výškou viac ako 30 m sa okrem hadicových zariadení zriaďujú v každej vnútornej zásahovej ceste samostatné nehorľavé nezavodnené stúpacie potrubia, ktoré nie sú prepojené s vnútorným vodovodom. Na každom podlaží sa nachádza výtokové miesto vybavené tlakovou spojkou C 52 a uzatvorené viečkom [3]. V mnohých prípadoch však tieto viečka a tlakové spojky bývajú z potrubí odstránené, čím sa nezavodnené stúpacie potrubie stáva v prípade požiaru nepoužiteľným. V prípade chýbajúcich tlakových spojok nastáva problém ako na takéto potrubie napojiť hasičské hadice, keďže hasiči náhradné spojky vo svojej výbave nemajú. Pri chýbajúcich viečkach zase nedokážeme zabrániť tomu aby voda vpustená do potrubia nevytopila všetky podlažia bytového domu, na ktorých boli tieto viečka odstránené.

Kvôli spomenutým nedostatkom tieto zariadenia hasiči pri svojej činnosti veľmi nepoužívajú a radšej využijú zásobu vody, hadice a prúdnice, ktoré si so sebou dopravia v hasičských automobiloch.

Okresné riaditeľstvo môže pri zistení nedodržania povinností ustanovených v [2] §59 odsek 1 písmeno e), ktoré sa týkajú prevádzky a zabezpečenia akcieschopnosti požiarных vodovodov a zariadení na dodávku vody na hasenie požiarov, udeliť

právnickým alebo podnikajúcim fyzickým osobám, pod ktorých správu tieto zariadenia spadajú, pokutu až do výšky 8 298 eur.

ZÁVER

Mnoho užívateľov i prevádzkovateľov objektov ani len netuší, že takéto zariadenia okolo ich stavby a v stavbe existujú a už vôbec netušia na čo slúžia a preto sa môže stať že si ani neuvedomia svoje protiprávne konanie keď ich využívajú na iné účely ako sú navrhnuté. Preto je potrebné všetkých poučiť o ich funkcii, umiestnení, a základných požiadavkách kladených na ne. A taktiež poukázať na nedostatky, ktoré sa pri ich používaní môžu vyskytnúť. Aby sme dodali váhu našim zisteniam tieto argumenty podopierame právnymi predpismi, ktoré sa tejto problematike venujú, a ktoré zároveň riešia aj výšku pokút, ktorá môže byť právnickým, podnikajúcim fyzickým a fyzickým osobám za ich protiprávne konanie uložená.

LITERATÚRA

- [1] Vyhláška MV SR č. 94/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb v znení neskorších predpisov.
- [2] Zákon č. 314/2001 Z.z., o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.
- [3] Vyhláška MV SR č. 699/2004, o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov v znení neskorších predpisov.

Článok recenzoval:
prof. Ing. Anton Osvald, PhD.